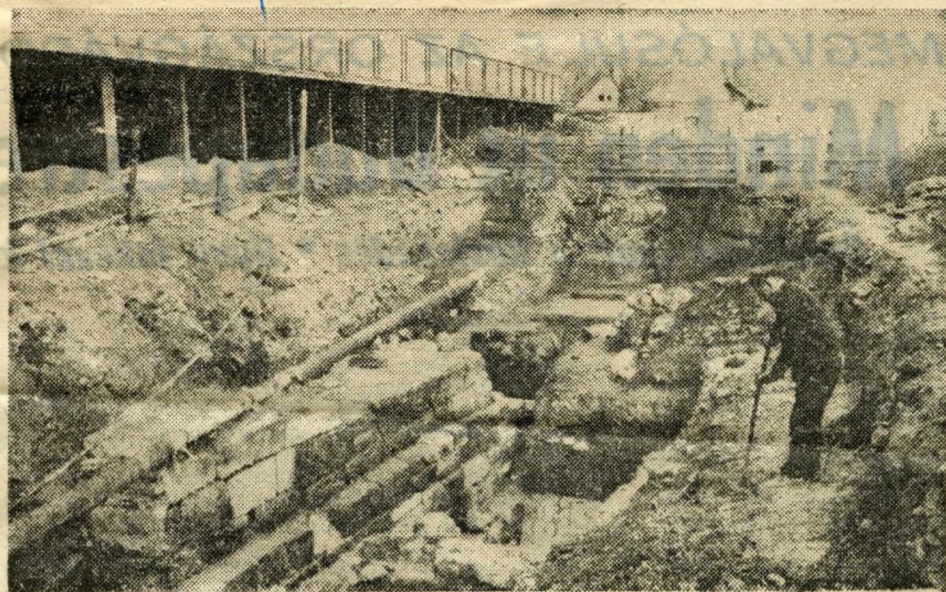


1975 APR ' 71

ESTI HÍRLAP

244



(Wormser felvétele)

ITT LAKTAK A FEJEDELMEK **Óbuda rejtélye**

A főváros krónikájának talán *legrejtélyesebb fejezete Óbuda múltja*. Ennek az sem mond ellent, hogy a történészek tudták, itt keletkezett a város, és az egykori római Aquincum helyén már a honfoglalás után *fejedelmi szálláshely volt*. Az új vizsgálatok most teljesebb képet adnak Óbuda és a főváros korai történetéről, sok *titkot megfejtenek*. Azt is megmagyarázzák, hogy miért maradt olyan kevés emlék erről az ősi városról. Az ásátások vezetője, *Bertalan Vilmosné* adott tájékoztatást az eredményekről.

— A történeti tanulmányok s a nemrég megjelent Budapest története gyakran utalnak olyan óbudai épületekre, amelyeket így emlegetnek: *még a helyüket sem ismerjük*. A mostani ásátások legfontosabb értéke: *megtaláltuk a legjelentősebb épületek helyét, maradványait*, és a tudósok igazolták, hogy *fejllett város volt Óbuda*.

Erzsébet királynő, Nagy Lajos anyja volt Óbuda nagy építője. Az ő nevéhez fűződik a klarissza kolostor alapítása és építése. Az épületről *Zsigmond király* azt mondta: *csodálatos ékeséggel épített mű*. A kolostor és a hozzá tartozó épületek felépítése egy újabb városcentrum létrehozását jelentette. A kolostor helyét eddig nem ismerték. *Most tárták fel*, s Óbuda egyik legfontosabb lelete.

— A Mókus utca és a Fényes Adolf utca által alkotott szögben találtak meg a *klarissza kolostor alapjait*, amely Óbuda déli határa volt. A templom alapja 65 méter hosszú, háromhajós, gótikus stílusban épült. Megtaláltunk néhány zárókövet s ablakborda-töredéket. Ezt is, mint a legtöbb óbudai emléket, *a földig lerombolták*, majd elvitték a köveket. 1686 után az első budai helyreállítási munkákhoz egyebek között innen is szállítottak szépen faragott tömböket. *(Mátyás király is szenvedélyesen gyűjtötte az antik feliratos*

köveket). Később tovább bontották a középkori épületeket. Óbudát *mint kőbányát használták*. A törvándulás után, amikor a helyi lakosság megkezdte az újjáépítést, már *alig találtak* eredeti, felhasználásra alkalmas követ. Az óbudai rejtély egyik nyitja: *Budát részben Óbudából építették föl*. A kövek vándorútjából megérthető, miért nem találtak eddig elegendő, bizonyosságként elfogadható leletet.

A legújabbban előkerült feljegyzések és tárgyi emlékek megerősítik: már a honfoglaláskor *fontos volt Óbuda*. Előbb *Kurszán főfejedeleme*, majd *Árpád szálláshelye volt*. *Anonymus* szerint *Árpádot itt temették el* egy forrás mellett, ahová később templomot emeltek, *Fehéregyházát*. *Kurszánra* utal a középkorban élt *Kurszán vára* elnevezés. Ezt most a Nagyszombat utcai amfiteátrummal azonosítják. Az még titok, hol állt *Fehéregyháza*. Talán az új kutatások ezt is megfejtik.

Feltesszik, hogy Péter király alapította Óbudán a prépostságot.

Az elképzelések szerint a Fő tér északi oldalán kell keresni az első templom alapjait. A középkori város északnyugati szélén állt a ferences kolostor. Egy részét kiástuk, *stílusa szintén gótikus*. A Bécsi úti téglagyár területén *megtalálták a pálos kolostor romjait*.

A XII. századi források *Budavárnak nevezik Óbudát*, ebből arra lehet következtetni, hogy a római erőd

maradványait *Castrum* maradványait várrá építették. A vár mellett volt a Vásártér, innen vitt dél felé a mai Lajos utca vonalában a Kovács utca.

— A Lajos utca 158-as számú ház az egyetlen megmaradt középkori emeletes épület — *római alapokon nyugvó kereskedőház*. Óbudának már a XIII. században kövezett útja volt, és kezdett létrejönni az *utcarend* is. 1541 után az egyházi testület elhagyta a várost, s a lakosság behúzódott — a török elől — a masszívabb épületekbe, tehát a kolostorokba. A XIII. század első felében épült a *királyi, majd a királynői vár*. A Kálvin utcában megtaláltuk a vári kápolna, a szentély, és egy kemence maradványait. Itt kapta a hírt IV. Béla: tatárjárás fenyeget.

Feljegyezték, hogy első *László király* évi 360 bizánci aranyat utalt ki az „óbudai” barátok hasznára. Ezenkívül a prépostságnak adta a *dunai halászat jogát*. A szicíliai arab *Idrisi* tekintélyes városnak írja le Budavárát — a mai Óbudát — 1153-ban. A XII. század közepétől *meggyorsult a város fejlődése*. 1189-ben *III. Béla* itt vadászott a Szentföldre vonuló *Rótszakállú Frigyes* német-római császárral. A tatárok elpusztították az ősi várost, emlékeit őrző *köveinek jó részét elhordták*. De feléledt Óbuda — s az újabb leletek bizonyítják: a virágzó városról szóló krónikák nem hazudtak...

Sziklai Júlia